

Received: 27 April 2020

Revised: 29 July 2020

Accepted: 9 August 2020

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะ
มาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการ
นำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

THE STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT APPLYING
ART THEORY AND KNOWLEDGE TO INTEGRATE WITH
THE TEACHING AND LEARNING OF PRACTICAL COURSES FOR
THE DEVELOPMENT OF THE ART CONTENT PRESENTATION
PROCESS: THE CASE STUDY OF ART EDUCATION PROGRAM
STUDENTS, NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY

สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล¹Suebsak Sirimongkolgal¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ และ 2) เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยกลุ่มทดลองเป็นนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 47 คน แบ่งเป็นชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน ในรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น ชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน ในรายวิชาจิตรกรรมสีน้ำ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหน้าชั้นเรียน โดยเก็บข้อมูลก่อนและหลังฝึกการนำเสนอ

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, email: mheng.artedu@gmail.com

¹ Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, email: mheng.artedu@gmail.com

ผลงานหน้าชั้นเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที (t-test) ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ ชั้นปีที่ 3 มีคะแนนผลการประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหน้าชั้นเรียนสูงกว่าร้อยละ 80 และมีคะแนนผลประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ทั้ง 12 รายการประเมิน หลังการฝึกการนำเสนอผลงานสูงกว่าก่อนฝึกการนำเสนอผลงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: องค์ความรู้และทฤษฎีทางศิลปะ; บูรณาการ; การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา

Abstract

The purposes of the current study are to (i) investigate the learning achievement through the use of art theory and knowledge to integrate with teaching and learning of practical subjects and (ii) develop the process of content and concept art presentation made by Art Education Program students, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. The research samples were 47 Art Education Program students divided into 24 second-year students who enrolled Introduction to Sculpture course and 23 third-year students who enrolled Watercolor Painting course. The main research instrument used for collecting data was the evaluation form of the content and concept art presentations in the classroom. The data were collected both before practicing and after practicing. The statistics used for data analysis were percentage, average, standard deviation, and t-test. The study found that the total scores of content and concept art presentations of both second-year students and third-year students were higher than 80 percent. The aspects of total scores of content and concept art presentations in 12 subjects before practicing and after practicing were significantly different at the statistical level of 0.05.

Keywords: Theory of Art; Integration; Content and concept art presentation

1. บทนำ

ปัจจุบันกระบวนการเรียนการสอนในวงวิชาการศิลปศึกษาในประเทศไทยทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและในระดับอุดมศึกษา ถูกขับเคลื่อนไปตามกระแสรูปแบบการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาวงการศึกษานานาชาติทั่วโลกตลอดช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้วงวิชาการศิลปศึกษาในประเทศไทยมีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างกว้างขวาง เห็นได้จากสถาบันการศึกษาทุกระดับมีการเคลื่อนไหวจัดโครงการอบรมการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรศิลปศึกษา การจัดโครงการสัมมนาศิลปะและศิลปศึกษาในรูปแบบการบรรยายในเชิงวิชาการ และในรูปแบบการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน (Workshop) เพื่อนำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 กันอย่างต่อเนื่อง

โดยความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวส่งผลให้ทางหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จึงมีการปรับกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกระแสรูปแบบการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 และให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่มุ่งการสอนเชิงสมรรถนะโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นเพื่อให้นักศึกษาหรือผู้เรียนมีองค์ความรู้ทางศิลปศึกษาที่รอบด้านและทันสมัย ทางหลักสูตรฯ จึงมีนโยบายให้อาจารย์ประจำหลักสูตรพัฒนากระบวนการเรียนการสอนหรือทำวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และมีความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพครูศิลปศึกษาต่อไปในอนาคต

จากสภาพปัจจุบันของวงวิชาการศิลปศึกษา และนโยบายจากทางหลักสูตรฯ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษา เนื่องจากผู้วิจัยพบว่าในการเรียนการสอนรายวิชา 203321 จิตรกรรมสีน้ำ และรายวิชา 203231 ประติมากรรมเบื้องต้น นักศึกษายังมีปัญหาคำแนะนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาเป็นอย่างมาก โดยไม่สามารถนำเสนอแนวความคิด (Concept) และเนื้อหาให้สัมพันธ์กับผลงานของตนได้ ซึ่งนอกจากจะไม่สามารถนำเสนอแนวคิดและเนื้อหาได้แล้ว ยังไม่สามารถเชื่อมโยงบริบทต่าง ๆ ในสังคม หรือเชื่อมโยงความรู้จากศาสตร์แขนงอื่น ๆ ที่ตนนำมาเป็นแนวคิดหรือประเด็นศึกษาได้เลย ส่งผลให้ผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นย้อนแย้งกับแนวความคิด และเนื้อหาที่ผู้เรียนนำมาเสนอเป็นอย่างมาก ในประเด็นนี้ไม่ได้เป็นเฉพาะนักศึกษาในรายวิชาเรียนเท่านั้น แต่ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาภายในหลักสูตรส่วนใหญ่มีทักษะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ดี แต่กลับไม่สามารถเรียบเรียงกระบวนการคิดเชิงเนื้อหา เพื่อนำเสนอผ่านผลงานสร้างสรรค์ของตนต่อคณาจารย์ เพื่อนักศึกษารวมถึงประชาชนทั่วไปที่สนใจได้

ดังนั้นการพัฒนาทักษะกระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาจึงเป็นโจทย์สำคัญ ที่ผู้วิจัยเห็นว่าต้องเร่งพัฒนาเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนภายในหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแก้ปัญหาในประเด็นดังกล่าว มีความจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอเชิงเนื้อหาของนักศึกษา โดยอาศัยการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ ทั้งทฤษฎีการสร้างงานศิลปะ หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ และหลักศิลปะวิจารณ์ เข้าด้วยกันเพื่อใช้ในการพัฒนากระบวนการได้มาซึ่งแนวคิด ประเด็นของนักศึกษา อันจะนำไปสู่การเรียบเรียงเนื้อหา และพัฒนานำไปสู่กระบวนการนำเสนอเชิงเนื้อหาที่จะสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานต่อไป ซึ่งกระบวนการพัฒนาการสอนในเชิงบูรณาการดังกล่าว สอดคล้องกับแนวความคิดของอำนาจ เย็นสบาย (2545, น. 17) ที่ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า การเรียนการสอนศิลปะ จำเป็นต้องพัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) ด้านการวิจารณ์ (Criticism) ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ (History of art) และด้านศิลปะปฏิบัติ (Skill of visual art) โดยศาสตร์ความรู้ทั้ง 4 ด้าน จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาความคิดเชิงเหตุผล เกิดความรู้ทางวิชาการ ศิลปะ และประสบการณ์ทางสุนทรียะ เกิดความรู้ด้านสังคมและบริบทด้านอื่น ๆ ควบคู่ไปกับการรับรู้จากทักษะการปฏิบัติ โดยกระบวนการเรียนศิลปะต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์แกนความรู้ทั้ง 4 ด้านดังกล่าว พร้อม ๆ กับควรบูรณาการให้เชื่อมโยงกับศาสตร์แขนงอื่น ๆ อย่างเป็นธรรมชาติ

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การเชื่อมโยงศาสตร์ความรู้เชิงบูรณาการจึงเป็นวิธีการให้ได้มาซึ่งเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนากระบวนการได้มาซึ่งแนวคิด ประเด็น อันจะนำไปสู่การเรียบเรียงเนื้อหา และพัฒนานำไปสู่กระบวนการนำเสนอเชิงเนื้อหาที่จะสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ

2.2 เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในรายวิชาจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรมเบื้องต้นปีการศึกษาที่ 1/2562 โดยผลสัมฤทธิ์ที่ได้เกิดจากการใช้หลักการบูรณาการมาสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา โดยกระบวนการเริ่มจากการนำเครื่องมือมาใช้ในการเรียนการสอน จากนั้นใช้แบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาเพื่อวัดผลทั้งก่อนและหลังเรียน เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนและหลังเรียนโดยใช้ t-test (Paired sample) และวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

นักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน และชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 47 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาจิตกรรมสีน้ำและรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ 1) รายละเอียดของรายวิชาจิตกรรมสีน้ำและรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น (มคอ.3) ที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และ 2) แบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ การหาร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทั้งนี้โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับความคิดเห็น ซึ่งประเมินจากค่าเฉลี่ย

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากการทดสอบความรู้แบบก่อน (Pre-test) และหลัง (Post-test) การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่น ๆ เพื่อพัฒนาการกระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน ในรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน ในรายวิชาจิตกรรมสีน้ำ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยทำการประเมินอย่างต่อเนื่องรวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง ในกระบวนการนำเสนอให้นักศึกษาทำการนำเสนอผลงานทีละคน กำหนดเวลาคนละ 15 นาที ขณะที่นักศึกษานำเสนอผลงานผู้วิจัยจะทำการประเมินผลและสังเกตกระบวนการนำเสนอว่าครบทั้ง 4 ขั้นตอนหรือไม่ แล้วทำการบันทึกรายละเอียดกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล ภายหลังจากที่นักศึกษานำเสนอผลงานเสร็จเรียบร้อยแล้วจะเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนวิพากษ์วิจารณ์ผลงานภายในเวลา 5 นาที เมื่อครบกระบวนการผู้วิจัยจะทำการประเมินผลครั้งสุดท้ายแล้วประเมินผลหาความแตกต่าง

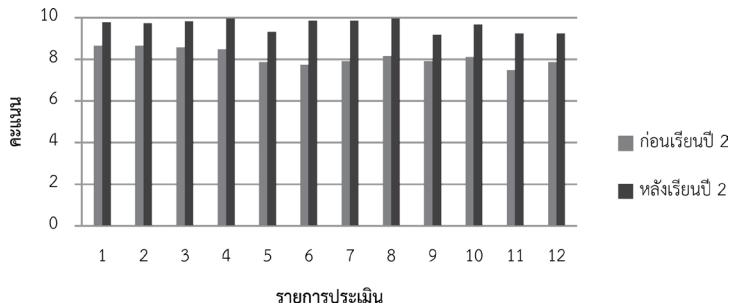
5. ประโยชน์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีประโยชน์ในเชิงวิชาการ คือ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาจากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่งผลให้นักศึกษาสามารถนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาได้ตรงกับผลงานศิลปะที่ตนสร้างสรรค์ได้ นอกจากนี้ยังส่งผลให้กระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศึกษาเชิงบูรณาการในศตวรรษที่ 21 มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังได้รายงานการวิจัยและบทความวารสารวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภายนอก ในการนำไปพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภายในหลักสูตรศิลปศึกษา

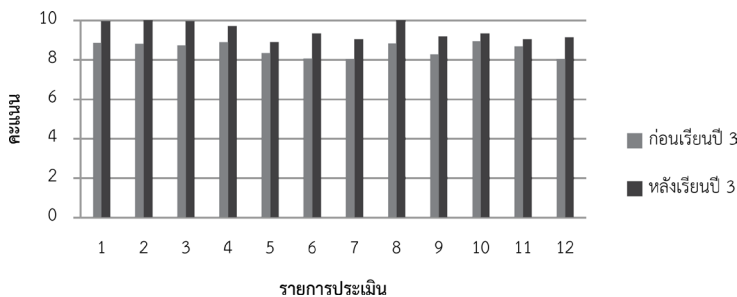
6. ผลการวิจัย

6.1 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 แสดงในรูปแบบแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 12 รายการประเมินก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 (สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล, ประเทศไทย, 2562)

แผนภูมิที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 12 รายการประเมินก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 3 (สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล, ประเทศไทย, 2562)

จากแผนภูมิที่ 1 และแผนภูมิที่ 2 แสดงผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ ผ่านการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 12 รายการประเมิน ก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ตามลำดับ โดยเมื่อพิจารณาจากแผนภูมิจะเห็นว่าคะแนนความสามารถในการนำเสนอทั้ง 12 รายการ คือ 1) การอธิบายแนวคิด (Concept) มีความสัมพันธ์กับผลงาน 2) จุดประสงค์ความสัมพันธ์กับผลงาน 3) เนื้อหาที่นำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน 4) การบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะเพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน 5) การบูรณาการศาสตร์อื่น ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน 6) ผลงานมีการสะท้อนคุณภาพของการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่น ๆ เป็นอย่างดี 7) การอธิบายและนำเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานในขั้นตอนการร่างภาพผลงาน (Sketch) มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ 8) การอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริงมีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ 9) การอธิบายและการนำเสนอปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน 10) การสรุปเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับตัวผลงานอย่างสมบูรณ์ 11) การสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลป์ และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ และ 12) การสรุปเนื้อหาในผลงานมีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์ มีคะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรมทุกรายการประเมิน ซึ่งคะแนนประเมินในแต่ละข้อกำหนดไว้ข้อละ 10 คะแนน ดังนั้นเมื่อรวมคะแนนทั้ง 12 ข้อจะมีคะแนนเต็มทั้งหมด 120 คะแนน โดยผู้วิจัยได้กำหนดให้นักศึกษาควรผ่านเกณฑ์ทดสอบอย่างน้อย 96 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไปจะเห็นได้ว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีคะแนนหลังใช้กิจกรรมเฉลี่ย 115.57 คิดเป็นร้อยละ 96.31 ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีคะแนนหลังใช้กิจกรรมเฉลี่ย 113.59 คิดเป็นร้อยละ 96.31 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีคะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 12 ด้านผ่านเกณฑ์การประเมิน

6.2 ผลการพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา แสดงในรูปแบบตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย ($\bar{D}$) ค่าที (t) และค่าพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) ก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 (สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล, ประเทศไทย, 2562)

กลุ่มประชากร (n=24)	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	t	Sig.
ก่อนฝึกปฏิบัติ (Pre-test)	97.34	4.98	34.46	15.80	0.05
หลังฝึกปฏิบัติ (Post-test)	115.57	5.44			

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน จากคะแนนความสามารถในการนำเสนอทั้ง 12 รายการประเมินในข้างต้น พบว่า จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน นักศึกษาได้คะแนนรวมเฉลี่ยก่อนใช้กิจกรรม 97.34 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.98 ส่วนหลังการใช้กิจกรรมได้คะแนนรวมโดยเฉลี่ย 115.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.44 ดังนั้นนักศึกษามีคะแนนความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาพัฒนาขึ้น เห็นได้จากคะแนนหลังการใช้กิจกรรมการนำเสนอสูงขึ้นจากก่อนใช้กิจกรรมการนำเสนอเฉลี่ย 34.46 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย ($\bar{D}$) ค่าที (t) และค่าพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) ก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมของนักศึกษา หลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 3 (สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล, ประเทศไทย, 2562)

กลุ่มประชากร (n=23)	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	t	Sig.
ก่อนฝึกปฏิบัติ (Pre-test)	102.51	5	11.08	9.8	0.05
หลังฝึกปฏิบัติ (Post-test)	113.59	3.76			

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน จากคะแนนความสามารถในการนำเสนอทั้ง 12 รายการประเมินในข้างต้น พบว่า จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน นักศึกษาได้คะแนนรวมเฉลี่ยก่อนใช้กิจกรรม 102.51 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5 ส่วนหลังการใช้กิจกรรมได้คะแนนรวมเฉลี่ย 113.59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.76 ดังนั้นนักศึกษามีคะแนนความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาพัฒนาขึ้น เห็นได้จากคะแนนหลังการใช้กิจกรรมสูงขึ้นจากก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 11.08 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. การสรุปผลและการอภิปรายผล

7.1 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ

7.1.1 นักศึกษามีคะแนนสอบวัดความรู้หลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม กลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาศิลปศึกษาทั้ง 47 คน แบ่งเป็น นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน มีคะแนนสอบวัดความรู้หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติ

การพัฒนาแนวคิดและเนื้อหาทางศิลปะผ่านรูปแบบการสอนเชิงบูรณาการข้ามศาสตร์ หรือรูปแบบการสอนแบบบูรณาการระหว่างวิชา (Interdisciplinary) ของทีศนา แคมมณี (2547, น. 147) ที่มีรูปแบบการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำเนื้อหาสาระของศาสตร์แต่ละแขนงมาเชื่อมโยงกันและจัดการความสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน เช่น นำเนื้อหาสาระของวิชาสังคมศึกษา ศิลปะ นาฏศิลป์ และดนตรี มาประสานสัมพันธ์เป็นเรื่องเดียวกัน ภายใต้หัวข้อเรื่องที่คุณเรียนเลือก จากนั้นให้ผู้เรียนทำการศึกษาและจัดการองค์ความรู้ภายใต้หัวข้อดังกล่าวมานำเสนอเป็นผลงานศิลปะ ซึ่งรูปแบบการสอนดังกล่าว สามารถสร้างแนวคิดและเนื้อหาภายใต้บริบทใหม่ ๆ ที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้ ส่งผลให้นักศึกษามีความชัดเจนในแนวคิดและเนื้อหา จนกระทั่งสามารถนำเสนอแนวคิดเชื่อมโยงกับผลงานศิลปะได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอนได้ และเมื่อพิจารณาจากข้อมูลคะแนนวัดผลก่อนและหลังเรียนและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 5 ครั้งดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าความรู้ความเข้าใจในทักษะการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา สามารถพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและผ่านการฝึกปฏิบัติการนำเสนออย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

7.1.2 นักศึกษามีคะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม เป็นผลมาจากการที่นักศึกษาได้ศึกษาเรียนรู้กระบวนการบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์จากในห้องเรียนผ่านเครื่องมือ มคอ.3 รายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น และรายวิชาจิตรกรรมสีน้ำ โดยใช้วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (Inquiry-based learning) ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง ผสมผสานกับวิธีสอนแบบสร้างเรื่อง (Storyline method) ของทีศนา แคมมณี (2552, น. 54) ที่มีกระบวนการสอนมุ่งเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการหรือสหวิทยาการ โดยการผสมผสานการสอนดังกล่าวมีวิธีสอน ดังนี้ 1) ผู้สอนสร้างความสนใจให้นักศึกษา เริ่มจากการแสวงหาแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานโดยนำเรื่องหรือประเด็นต่าง ๆ ในสังคมที่นักศึกษาสนใจมาเป็นหัวข้อหลักในกระบวนการทำงาน 2) สำรวจและค้นหา เริ่มจากการนำ/หัวข้อหลักที่สนใจมากำหนดแนวทางการหาข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากสื่อทางเลือกที่หลากหลาย ทั้งสื่อเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ สื่อออนไลน์ หรือแม้แต่การลงพื้นที่ภาคสนาม 3) การอธิบายและลงข้อสรุป เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนจึงนำข้อมูลต่าง ๆ มาผสมผสานเชิงบูรณาการข้ามศาสตร์ โดยผู้เรียนต้องฝึกฝนการลงมือคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งเนื้อหาที่น่าสนใจและทันสมัย เมื่อได้แนวคิดและเนื้อหาแล้วจึงลงมือปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะต่อไป 4) การขยายความรู้ โดยนักศึกษาทำการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนร่วมชั้นและอาจารย์ได้รับฟัง เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเพื่อนนักศึกษาและอาจารย์ สำหรับทำความเข้าใจในองค์ความรู้ที่ปรากฏอยู่ในผลงาน และ 5) การประเมินผล โดยในกระบวนการนำเสนอจะมีกระบวนการประเมินผลงานศิลปะที่ผู้นำเสนอสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์เชิงศิลป์วิจารณ์ ร่วมกับหลักสุนทรียศาสตร์ โดยในการวิจัยครั้งนี้ใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ของพีระพงษ์ กุลพิศาล (2532, น. 29-66) ที่เสนอหลักการวิจารณ์ 4 ขั้นตอน ประกอบไปด้วยขั้นพรรณนา ขั้นวิเคราะห์รูปแบบ ขั้นตีความ และขั้นตัดสิน ร่วมกับหลักกระบวนการทางความคิดเชิงวิจารณ์

ของสกันธ์ ภูงามตี (2547, น. 142-144) ที่เป็นหลักการที่ช่วยเสริมหลักการวิจารณ์ให้มีความครอบคลุมรอบด้านมากยิ่งขึ้น เมื่อนักศึกษาผ่านกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าว จะสามารถแยกประเด็นแนวคิดเนื้อหา วัตถุประสงค์ องค์ประกอบศิลป์และคุณค่าความงามที่เหมาะสม รวมถึงค้นพบข้อปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงผลงานศิลปะของตนได้ นอกจากนี้ในกระบวนการประเมินผลในงานวิจัยนี้ยังอาศัยหลักการกำหนดคุณค่าความเป็นสุนทรียะของงานทัศนศิลป์ของฉลอง สุนทรนนท์ (2558, น. 74-75) ที่เสนอว่ากระบวนการประเมินผลและตัดสินความงามของผลงาน ควรอาศัยการวิเคราะห์บริบทต่าง ๆ อย่างครอบคลุมทั้งบริบทเชิงปัจเจก บริบทเชิงพื้นที่ บริบทเชิงประวัติศาสตร์ และบริบทสังคมปัจจุบัน จะช่วยให้กระบวนการหาคุณค่าทางความงามของผลงานศิลปะมีเหตุมีผล ส่งผลให้ผลงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ ถูกตัดสินคุณค่าทางความงามด้วยหลักการและเหตุผลที่ครอบคลุมทั้งทฤษฎีความงาม แนวคิดและกระบวนการสร้างสรรค์ชาติพันธุ์ คติความเชื่อและค่านิยม จนเกิดความรู้อยู่สะท้อนกลับที่มีคุณค่าไปยังผู้นำเสนอ ซึ่งผู้นำเสนอสามารถนำความรู้นั้นไปต่อยอดปรับปรุงและพัฒนาผลงานต่อไปได้ ซึ่งจากกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะและวิธีสอนแบบสร้างเรื่องดังกล่าว ประกอบกับการฝึกฝนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 5 ครั้ง ทำให้นักศึกษาค้นพบจุดอ่อนจุดแข็งในการนำเสนอของตน และเมื่อได้ฝึกปฏิบัติการนำเสนอบ่อยครั้งและได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน ส่งผลให้ทักษะการนำเสนอต่าง ๆ พัฒนาขึ้น เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาด้านต่าง ๆ ในการนำเสนอของนักศึกษาในแต่ละด้านพบความสัมพันธ์ดังนี้

1) ด้านการอธิบายแนวคิด (Concept) มีความสัมพันธ์กับผลงาน มีคะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม เนื่องจากนักศึกษาได้รับการฝึกฝนนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง จึงสามารถนำเสนอแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้อย่างน่าสนใจและสัมพันธ์กับผลงานที่สร้างสรรค์ เช่น นักศึกษามีแนวคิดนำเสนอสภาวะมลพิษที่เกิดขึ้นกับสัตว์ทะเล จึงได้สร้างสรรค์ผลงานโดยจัดองค์ประกอบศิลปะเป็นท้องทะเล และมีสัตว์น้ำที่อาศัยอยู่กับลัทธิยนต์วางเป็นจุดเด่นตรงกลางของผลงาน เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนนำเสนอ นักศึกษาจึงเล่าสถานการณ์และบริบทมลพิษทางทะเลที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน พร้อมกับเชื่อมโยงไปยังแนวคิดและนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นต้น เหตุที่นักศึกษานำเสนอแนวคิดได้เป็นอย่างดี เพราะส่วนหนึ่งมีประสบการณ์การนำเสนอมากขึ้น ประกอบกับได้รับข้อเสนอแนะจากกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ ส่งผลให้นักศึกษามองเห็นข้อแก้ไขจึงสามารถปรับปรุงกระบวนการนำเสนอแนวคิดของตนให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแตกต่างจากในช่วงก่อนใช้กิจกรรมที่ยังนำเสนอผลงานไม่สัมพันธ์กับผลงาน เนื่องจากไม่รู้ว่า จะเชื่อมโยงแนวคิดเพื่ออธิบายออกมาเป็นคำพูดให้สัมพันธ์กับผลงานได้อย่างไร

2) ด้านจุดประสงค์มีความสัมพันธ์กับผลงาน มีคะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม เนื่องจากได้ฝึกกระบวนการคิดวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง ในการนำเสนอผลงานครั้งแรก นักศึกษาส่วนใหญ่ยังกำหนดวัตถุประสงค์ของผลงานไม่ชัดเจน เหตุเพราะไม่สามารถแยก

วัตถุประสงค์ออกจากแนวคิดได้ ดังนั้นการนำเสนอจึงพูดวาทกรรมระหว่างแนวคิดและวัตถุประสงค์ เช่น นักศึกษานำเสนอแนวคิดทางการเมืองของไทย โดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อสะท้อนให้เห็นปัญหาทางการเมืองของไทย จากแนวคิดและวัตถุประสงค์ดังกล่าวการวางวัตถุประสงค์ของนักศึกษามีขอบเขตที่กว้างเกินไปและไม่แตกต่างชัดเจนจากแนวคิด ซึ่งภายหลังจากนักศึกษาได้รับคำแนะนำจากกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์จึงสามารถแยกประเด็นแนวคิดออกมาเป็นวัตถุประสงค์ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น แนวคิดการเมืองไทยมีวัตถุประสงค์ คือ ต้องการนำเสนอปัญหาการรัฐประหารที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นต้น

3) ด้านเนื้อหาที่นำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน มีคะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม เนื่องจากนักศึกษาได้ฝึกฝนการเลือกประเด็นเนื้อหา ฝึกการลำดับความสำคัญของเนื้อหา และทำการวิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นขั้นตอน โดยเครื่องมือ มคอ.3 จะช่วยให้นักศึกษามองสภาพสังคมในประเทศไทยแบบองค์รวม การเลือกเนื้อหาจะกระทำผ่านกระบวนการบูรณาการ จากนั้นนักศึกษาจะทำการเลือกประเด็นเนื้อหาที่น่าสนใจมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ผลงานจึงเกิดความสัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหาและผลงาน ซึ่งแตกต่างจากในช่วงก่อนใช้กิจกรรมที่นักศึกษา นำเสนอเนื้อหาไม่สัมพันธ์กับผลงาน เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเลือกประเด็นเนื้อหาจากสังคม และขาดกระบวนการอธิบายความเชื่อมโยงของเนื้อหาให้สัมพันธ์กับผลงาน

4) ด้านการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน มีคะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม เหตุเพราะนักศึกษาได้เรียนรู้ถึงกระบวนการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ จากเครื่องมือ มคอ.3 ซึ่งกำหนดให้นักศึกษามีความรู้ในองค์ความรู้ทางศิลปะอย่างรอบด้าน และนำองค์ความรู้นั้นมาบูรณาการเพื่อสร้างแนวคิด เนื้อหา และสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบกับการฝึกปฏิบัตินำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง และได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ฟังและผู้สอนในกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ ทั้งองค์ประกอบศิลปะ ทฤษฎีศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ซึ่งแตกต่างจากช่วงก่อนใช้กิจกรรมที่นักศึกษาไม่สามารถนำเสนอผลงานที่มีการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะได้

5) ด้านการบูรณาการศาสตร์อื่น ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน มีคะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม เหตุเพราะนักศึกษาได้ศึกษาเรียนรู้จากกระบวนการเรียนการสอนภายในห้องเรียน ภายใต้อุปกรณ์ มคอ.3 ที่มุ่งเน้นการฝึกฝนการบูรณาการข้ามศาสตร์ เป็นการให้นักศึกษามององค์ความรู้รอบด้าน โดยนำศาสตร์ต่าง ๆ มาผสมผสานกับแนวคิดเชิงศิลปะ แล้วนำมาประมวลเป็นแนวคิด เนื้อหา สำหรับเป็นกรอบคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบูรณาการข้ามศาสตร์ สามารถนำเสนอวิธีการบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบคิดสำหรับนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเองได้ ซึ่งแตกต่างจากช่วงก่อนใช้กิจกรรมที่นักศึกษาไม่สามารถนำวิธีการบูรณาการข้ามศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับแนวคิด เนื้อหาของผลงาน

ส่งผลให้แนวคิดและเนื้อหาที่ปรากฏบนผลงานในช่วงแรกขาดความแปลกใหม่และขาดความน่าสนใจ เหมือนงานศิลปะทั่ว ๆ ไปที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ทางศิลปะในปัจจุบัน

6) ด้านผลงานมีการสะท้อนคุณภาพของการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่น ๆ เป็นอย่างดี โดยพบว่ามิกะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเพราะนักศึกษาได้ฝึกฝนการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะ และองค์ความรู้อื่น ๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ จนเกิดแนวคิด และเนื้อหา ที่มีความแปลกใหม่หรือน่าสนใจ ดังปรากฏชัดในองค์ประกอบศิลปะของผลงาน ดังนั้นจึงแตกต่างกับในช่วงก่อนใช้กิจกรรมที่ผลงานศิลปะของนักศึกษา ยังไม่ปรากฏภาพของการบูรณาการองค์ความรู้อย่างเด่นชัด เหตุเพราะนักศึกษายังไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อใช้สำหรับเป็นกรอบคิดในการสร้างสรรค์ผลงานนั่นเอง

7) ด้านการอธิบายและนำเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานในขั้นตอนการร่างภาพ (Sketch) มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ มิกะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเพราะนักศึกษาได้ฝึกฝนกระบวนการพัฒนาผลงานอย่างเป็นระบบและเป็นลำดับขั้นตอน คือ ก่อนการสร้างสรรค์ผลงานผู้สร้างสรรค์ต้องทำการร่างภาพตามจินตนาการหรือแนวความคิด และเนื้อหา จากนั้นจึงนำแบบร่างนั้นไปขยายเป็นผลงานจริง ซึ่งการฝึกฝนตามกระบวนการนี้จะช่วยพัฒนาให้นักศึกษามีการทำงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เมื่อเข้าสู่กระบวนการนำเสนอจึงสามารถอธิบายกระบวนการพัฒนาผลงานเป็นขั้นเป็นตอน และสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ได้

8) ด้านการอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริง มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ มิกะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม เหตุเพราะนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติกรนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ที่มีแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์สอดคล้องกันอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับได้รับคำแนะนำจากเพื่อนนักศึกษาอาจารย์ผู้สอนในกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ ส่งผลให้นักศึกษาสามารถอธิบายกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และยังอธิบายครอบคลุมถึงแนวความคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์กับตัวงาน ดังนั้นจึงแตกต่างกับในช่วงก่อนใช้กิจกรรมที่นักศึกษา ยังอธิบายกระบวนการสร้างสรรค์ไม่ชัดเจนและอธิบายไม่เป็นขั้นเป็นตอน จึงส่งผลให้กระบวนการนำเสนอขาดความน่าสนใจเนื่องจากกระบวนการได้มาซึ่งผลงานไม่มีกรอธิบายแนวคิด เนื้อหาอย่างสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างสรรค์

9) ด้านการอธิบายและนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน มิกะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม ผู้วิจัยสังเกตว่าในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาครั้งแรก นักศึกษาอาจเกิดอาการประหม่าจนไม่สามารถอธิบายปัญหาและอุปสรรคในการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งเป็นเรื่องส่วนตัวที่ตนเองควรจะอธิบายในกระบวนการนำเสนอได้ ประกอบกับนักศึกษาบางคนยังขาดความมั่นใจ

ในการนำเสนอ จึงทำให้การอธิบายปัญหาอุปสรรคไม่ตรงประเด็นเท่าใดนัก แต่เมื่อนักศึกษาผ่านกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งเพื่อนนักศึกษาและผู้สอนได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการอธิบายปัญหาและอุปสรรคของการสร้างสรรค์ผลงานของเขา ทำให้ในการนำเสนอครั้งต่อมาจนกระทั่งขั้นสุดท้าย ผู้นำเสนอจึงมีการพัฒนาและสามารถอธิบายปัญหาและอุปสรรคได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

10) ด้านการสรุปเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์ มีคะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม เหตุเพราะนักศึกษาได้รับการฝึกฝนการนำเสนออย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักศึกษาสามารถสรุปเนื้อหาได้อย่างสัมพันธ์กับผลงานอย่างสมบูรณ์ และข้อสรุปยังเป็นประโยชน์ต่อผู้นำเสนอและผู้ฟัง คือ เพื่อนนักศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งในครั้งแรกในการนำเสนอ นักศึกษายังขาดการสรุปเนื้อหาของผลงานที่ดี โดยมักเป็นการสรุปแบบรวบรัด เช่น ผลงานชิ้นนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพสังคมเกษตรกรรม โดยมีวัตถุประสงค์สะท้อนความทุกข์ยากของชาวนา ซึ่งผลงานชิ้นนี้ผู้สร้างสรรค์ก็ได้ถ่ายทอดออกมาตรงตามแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การอธิบายดังกล่าวค่อนข้างรวบรัดเกินไป ขาดการอธิบายสรุปถึงการได้มาซึ่งแนวคิด เนื้อหา วัตถุประสงค์ กระบวนการสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ คือ ความงาม ดังนั้นในช่วงหลังเมื่อนักศึกษาได้รับคำแนะนำที่ดีประกอบกับได้ใบความรู้ในกระบวนการนำเสนอ จึงสามารถสรุปได้อย่างน่าสนใจ พร้อมทั้งครอบคลุมความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและผลงานอย่างสมบูรณ์

11) ด้านการสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลป์และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ มีคะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเพราะนักศึกษาได้เรียนรู้หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ผ่านกระบวนการเรียนการสอน และผ่านเครื่องมือ คอ.3 ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดองค์ประกอบศิลป์ และกระบวนการตัดสินความงามมากขึ้น โดยในการนำเสนอผลงานครั้งแรกผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักศึกษายังไม่สามารถนำทฤษฎีสุนทรียศาสตร์มาใช้ในการตัดสินความงามได้ดีมากนัก อาจเพราะเป็นครั้งแรกที่ต้องนำทฤษฎีสุนทรียศาสตร์มาอธิบายหน้าชั้นเรียน อีกทั้งยังขาดความมั่นใจ หรือมีอาการประหม่า ส่งผลให้นำทฤษฎีสุนทรียศาสตร์มาใช้ได้ไม่เต็มที่ การตัดสินความงามในงานศิลปะจึงยังไม่ชัดเจนในหลักการและเหตุผลมากนัก แต่หลังจากได้นำเสนออย่างต่อเนื่องพร้อมกับได้รับคำแนะนำต่าง ๆ รวมถึงการใช้ใบงานช่วยให้ความรู้ ส่งผลให้นักศึกษาจดจำทฤษฎีสุนทรียศาสตร์และนำมาใช้ในการตัดสินความงามได้ดีขึ้น จึงทำให้ในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาครั้งสุดท้ายนักศึกษาทำการสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลป์และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

12) ด้านการสรุปผลงานมีการอ้างถึงความก้าวหน้า พัฒนาการ และศักยภาพในการสร้างสรรค์ มีคะแนนหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม เหตุเพราะนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนำเสนอมากขึ้นจากกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนผ่านเครื่องมือ คอ. 3 และจาก

การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาอย่างต่อเนื่องทั้ง 5 ครั้ง ซึ่งในครั้งแรกนักศึกษายังไม่สามารถอธิบายความก้าวหน้า พัฒนาการและศักยภาพของตนผ่านงานสร้างสรรค์ของตนได้ ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องพื้นฐานที่ควรอธิบายได้ เนื่องจากนักศึกษายังไม่เข้าใจกระบวนการอธิบายเชิงพัฒนาการ โดยภายหลังเมื่อทำการนำเสนออย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งได้รับคำแนะนำจากกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์จึงส่งผลให้นักศึกษาสามารถอธิบายความก้าวหน้า พัฒนาการของตนและรู้ถึงศักยภาพในการสร้างสรรค์ของตนยิ่งขึ้น

7.2 ผลการพัฒนาระบบการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาระบบการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา จากคะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 12 ด้าน ที่เพิ่มขึ้นนี้ นับเป็นผลมาจากการใช้เครื่องมือ มคอ.3 ในรายวิชาจิตกรรมสีน้ำ และในรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น ตลอดจนเครื่องมือการวัดและประเมินผลการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาอย่างต่อเนื่องทั้งหมด 5 ครั้ง ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวช่วยให้นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจในหลักการบูรณาการข้ามศาสตร์ซึ่งเป็นหลักการที่นำมาสู่การพัฒนาแนวคิดและเนื้อหาในบริบทใหม่ ๆ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาตนเองขึ้นอย่างรอบด้าน ทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะที่เพิ่มขึ้น กระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การพูดนำเสนอ ภาษา รวมถึงบุคลิกภาพทางที่ดีขึ้น เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการนำเสนอจึงพบว่า นักศึกษาทั้ง 2 ชั้นปี มีผลสัมฤทธิ์ในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สักรินทร์ อินทรวงค์ และคณะ (2553, น. ก) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานของนักศึกษาศิลปศึกษาโดยเน้นการฝึกพูดหน้าชั้นเรียน โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดนำเสนอผลงานศิลปะของนักศึกษาโปรแกรมศิลปศึกษา 2) เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาในการพูดในที่ชุมชน และ 3) เพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิพันธ์ รุ่งทวีทรัพย์ (2561, น. 277) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เปรียบเทียบสุนทรียะ และการประเมินค่าก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะ และการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยนำไปใช้

8.1.1 กระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เครื่องมือ มคอ.3 เพื่อฝึกฝนให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบูรณาการข้ามศาสตร์ อันจะได้มาซึ่งแนวคิดและเนื้อหาในบริบทใหม่ ๆ สำหรับเป็นกรอบคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะต่อไป

8.1.2 กระบวนการสอนและเครื่องมือในงานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการกระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาในรายวิชาปฏิบัติในหลักสูตรศิลปศึกษาและหลักสูตรศิลปกรรมได้เป็นอย่างดี

8.2 ข้อเสนอในงานวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำสื่อเทคโนโลยีออนไลน์หรือแอปพลิเคชันมาใช้ร่วมกับเครื่องมือวิจัย เพื่อให้นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบูรณาการข้ามศาสตร์ในรูปแบบการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับครูศิลปศึกษาในการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อตนเองและนำไปพัฒนาชุมชนของตนต่อไป

9. รายการอ้างอิง

- ฉลอง สุนทรนนท์. (2558). *สุนทรียศาสตร์และทัศนศิลป์*. กรุงเทพมหานคร: วาดศิลป์.
- ทิตนา แฉมมณี. (2552). *รูปแบบการเรียนการสอน ทางเลือกที่หลากหลาย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แฉมมณี. (2547). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2532). *มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะ*. กรุงเทพมหานคร: หน่วยการศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ.
- สกนธ์ ภู่งามดี. (2547). *พื้นฐานทัศนศิลป์*. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- สักรินทร์ อินทรวงศ์ และคณะ. (2553). *การพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานของนักศึกษาศิลปศึกษา โดยเน้นการฝึกพูดหน้าชั้นเรียน* (รายงานการวิจัย). นครราชสีมา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สิทธินันท์ รุ่งทวีทรัพย์. (2561). การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(3), 227-290.
- อำนาจ เย็นสบาย. (2545). แนวความคิด และการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา. ใน พงุทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ. (บรรณาธิการ), *ศิลปะ ศิลปศึกษา*. (น. 15-18). กรุงเทพมหานคร: สันติศิริการพิมพ์.